

تحلیل آثار هنرمندان نسل پنجم گرافیک ژاپن بر اساس زیبایی‌شناسی فمینیستی کرولین کورسمایر

حانیه پذیرفته^{۱*}

۱. کارشناسی ارشد ارتباط تصویری، دانشکده هنر، دانشگاه سوره، تهران، ایران.

سمیه رمضان ماهی (نویسنده مسئول)^{۲**}

۲. استادیار گروه ارتباط تصویری، دانشکده هنر، دانشگاه سوره، تهران، ایران.

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۰۷/۲۶

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۳/۱۲/۰۳

صفحه ۴۸-۶۳

شماره سیزدهم
تابستان ۱۴۰۲

چکیده

بیان مسئله: زیبایی‌شناسی فمینیسم، همانند سایر شاخه‌های این مکتب، مفروضات بنیادین و سنتی غرب را به دلیل تکیه بر پیش‌فرض‌ها و نظریات متعصبانه و جنسیت‌زده، مورد انتقاد قرار داده و این مفروضات را عامل اساسی در شکل‌گیری و عملکرد زیبایی‌شناسی می‌داند. این رویکرد معتقد است که در حوزه هنر و زیبایی‌شناسی، تبعیض جنسیتی مانع رشد نبوغ، استعداد و خلاقیت زنان در تولید آثار هنری شده است. زیبایی‌شناسی فمینیستی با بهره‌گیری از مطالعات میان‌رشته‌ای به تحلیل دستاوردهای حوزه‌های فلسفه، جامعه‌شناسی و تاریخ هنر می‌پردازد.

هدف پژوهش: هدف این مقاله، ارزیابی زیبایی‌شناسی فمینیستی بر اساس نظریات کرولین کورسمایر در پوستره‌های منتخب از هنرمندان معاصر ژاپن است. **سؤال پژوهش:** تفسیر تصاویر استفاده‌شده در پوستره‌های گرافیکی معاصر ژاپن از دیدگاه فمینیسم چیست؟

روش پژوهش: در این پژوهش، از رویکرد و چارچوب نظری کرولین کورسمایر، منتقد فمینیست و استاد دانشگاه در ایالات متحده، برای تحلیل آثار استفاده شده است. شش مؤلفه مهم در نظریه‌ی او، با توجه به ویژگی‌های تصویری هنر پوستر ژاپنی، تبیین و تحلیل شده‌اند. تمرکز پژوهش بر تحلیل نحوه عملکرد هنرمندان مرد ژاپنی در استفاده از تصاویر به‌کاررفته در آثار پوستر ایشان با رویکرد فمینیستی است.

نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش نشان می‌دهد که محیط اجتماعی، تحولات سیاسی، تاریخی، فرهنگی و رسانه‌ای تأثیر بصری قابل توجهی بر آثار هنرمندان معاصر ژاپنی گذاشته است. بر اساس یافته‌ها، سه نفر از هشت هنرمند نسل پنجم گرافیک ژاپن درصد بالایی از ایده‌های زیبایی‌شناختی فمینیستی کرولین کورسمایر را در آثار خود منعکس کرده‌اند.

واژگان کلیدی: پوستر ژاپن، زیبایی‌شناسی فمینیستی، کرولین کورسمایر، هنر فمینیستی، هنر ژاپن

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه سوره با عنوان *تحلیل تصاویر زنان در پوستره‌های هنرمندان معاصر ژاپن از دیدگاه کرولین کورسمایر به راهنمایی نویسنده مسئول است.*

■■■ Article Research Original

 10.30508/fhja.2025.2043583.1194

Analysis of the Works of the Fifth-Generation Japanese Graphic Artists Based on Carolyn Korsmeyer's Feminist Aesthetics

Hanieh Pazirofteh*¹

1. M.A. in Visual Communication, Faculty of Art, Soore University, Tehran, Iran.

Somayeh Ramezanzmahi**²

2. Assistant Professor, Department of Visual Communication, Faculty of Art, Soore University, Tehran, Iran.

Received: 17/10/2024

Accepted: 21/02/2025

Page 48-63

Abstract

Problem Statement: The poster is a branch of graphic art used since ancient times for information dissemination, advertising, and cultural messaging. Over the years and across historical periods in various societies, this art form has undergone numerous transformations. However, not only has its significance in graphic design not diminished, but it has also experienced substantial growth across various media platforms. Typically, a poster contains both images and text to convey an idea or information to the public. Therefore, a poster can be considered a complete and modern example of paintings from different historical periods. Through its analysis and study, one can gather information about the historical era, political conditions, artists, and societal viewpoints within specific periods of graphic art history.

Japan is among the countries renowned globally in the field of graphic design, particularly in poster art. While preserving its indigenous art and authenticity and bringing prominent designers onto the international stage, it has drawn the attention of numerous scholars. Contemporary Japanese artists have officially established the school of modern Japanese poster design. Notable figures of this era include Ikko Tanaka, Shigeo Fukuda, Makoto Nakamura, Kiyoshi Awazu, Tadanori Yokoo, Kazumasa Nagai, and Mitsuo Katsui. These artists, building on traditional Japanese poster art and merging it with Western poster aesthetics, paved the way for their contemporaries and future generations, contributing valuable models for study in Japanese poster schools from the 1940s to the late 1990s. This time frame closely aligns with the emergence and evolution of the feminist movement, which began in the 1970s.

Considering the deep-rooted traditions and ancient culture of Japan and their direct influence on visual arts and poster creation by Japanese artists, these works can be analyzed through the lens of Carolyn Korsmeyer's feminist aesthetics. In her approach, culture, tradition, and society are of paramount importance. She presents feminist aesthetic principles in a manner that positions the field of fine arts as a significant center within feminist scholarly discourse, reshaping all conventional understandings of art.

This article is derived from a Master's thesis at Soore University, entitled *An Analysis of Female Imagery in the Posters of Contemporary Japanese Artists from the Perspective of Carolyn Korsmeyer*, conducted under the supervision of the corresponding author.

The most richly critiqued historical concept in the feminist philosophy of art is the notion of “fine art,” which is reflected in visual works. Therefore, by studying the imagery employed in the posters of the fifth generation of Japanese graphic artists—one of the most significant generations in the history of graphic art in Japan and globally—valuable insights can be gained in the realms of graphic design and philosophy.

In today’s modern world, shifting perceptions of gender roles have prompted critics like Carolyn Korsmeyer to offer analytical and critical perspectives on artistic works. Her six key ideas critically evaluate the influence of male artists on Japanese society regarding their ideologies thought structures, and perspectives on gender equality and women’s issues. Thus, by applying Korsmeyer’s theories to modern Japanese poster art, useful knowledge can be acquired regarding poster design and feminist aesthetics in Eastern and Japanese visual arts.

Research Objective: This article aims to assess feminist aesthetics based on Carolyn Korsmeyer’s theories as applied to selected posters by contemporary Japanese artists.

Research Question: How can the imagery used in contemporary Japanese graphic posters be interpreted from a feminist perspective?

Research Methodology: This study is descriptive-analytical and falls within the domain of qualitative research. After establishing the theoretical framework of feminist aesthetics, the views of Carolyn Korsmeyer will be extracted and analyzed. Based on these perspectives, visual analyses of poster artworks by fifth-generation Japanese graphic artists will be conducted. This will uncover the nature of Japanese poster art and the fundamental cultural, artistic, and intellectual differences between Eastern/Japanese and Western feminist aesthetics. Additionally, the findings will contribute to understanding the aesthetic perspectives of male artists, their engagement with the feminist movement, and how these are reflected in their works.

Conclusion: Although the title of this study indicates a focus on “the analysis of images of women,” the analysis of the posters includes both female and male imagery to uphold the feminist principle of equality rather than superiority. Based on the data and findings, the works of Shigeo Fukuda

align most closely with Carolyn Korsmeyer’s framework. In other words, his balanced use of male and female imagery, avoidance of using women solely to attract attention or for sexual arousal, and his departure from the problematic tradition of *bijinga* (images of beautiful women) highlight his success. Therefore, in terms of modern artistic approach and execution, his works score the highest, and in terms of adherence to or deviation from traditional Japanese visual norms, his works demonstrate a distinct departure. His scores on key feminist indicators range from over 60% to 100%.

The works of Kiyoshi Awazu also align well with Korsmeyer’s framework. Firstly, he considers form, color, and aesthetic elements; secondly, he successfully employs balanced imagery of men and women. Although his style is more traditional than Fukuda’s and less simplified, his works can still be classified as successful examples of feminist aesthetic adherence.

According to the theoretical framework, the posters of Ikko Tanaka score lowest in the realm of feminist aesthetics. While his works exhibit creativity, they fall short of a feminist aesthetic perspective. The influence of the *bijinga* painting tradition is evident in his works. He may be considered a traditional Japanese artist who did not significantly engage with modern themes or ideas.

Artists such as Tadanori Yokoo, Makoto Nakamura, and Kazumasa Nagai received moderate scores, as they succeeded in some areas while performing less effectively in others. In some works, they adhered to traditional Japanese visual poster aesthetics, while in others, they adopted different approaches—occasionally using female imagery to attract audience attention.

For which types of advertisements were posters featuring images of women predominantly used? Based on the collected data, such posters were most commonly used in advertisements for cosmetics, clothing, traditional performances, beer, and cigarettes. However, feminine imagery can also be found in some cultural posters. For instance, Kazumasa Nagai’s environmental poster features feminine images and elements.

Are the depictions of women in contemporary Japanese graphic posters derived from Western models or rooted in local culture and tradition?

In ancient Japan, women played significant roles in mythology. However, after the introduction of Chinese traditions, Japanese society gradually embraced patriarchy, which slowly permeated its traditions and culture. Thus, the origins of patriarchal thought in Japan can be traced back to China. Over the years, Japan's interaction with Western society also influenced its advertising practices. The use of beautiful female imagery in Western and European advertisements was introduced into Japanese poster design. While Japan had its tradition of using beautiful women in *bijinga* paintings, the adoption of Western models incorporated this aesthetic into modern poster art. Therefore, although the tradition exists within Japanese culture, its contemporary form has been shaped by external influences.

Keywords: Japanese Poster, Feminist Aesthetics, Carolyn Korsmeyer, Feminist Art, Japanese Art

References:

- Abdi, S. (2008). A Study of the Japanese School of Poster Design. *Contemporary Graphic Quarterly*, 2(6), 45-62. [In Persian]
- Afsharnia, A. (2014). An Introduction to the Presence of Calligraphy and Typography in Contemporary Japanese and Iranian Posters. *Art and Graphic Quarterly*, 1(3), 31-49. [In Persian]
- Anderson, S. (2006). *A history of feminism in Japan*. New York: Routledge.
- Battersby, C. (1989). *Gender and genius: Towards a feminist aesthetics*. London: Women's Press.
- Ghaffari-Nasab, N., & Refahat, M. (2019). Representation of women's status in traditional Iranian music in the 1980s. *Women's Studies Quarterly*, 5(2), 75-92. [In Persian]
- Kate, M., & Wah Man, T. (2020). Feminist aesthetics in Chinese poster art: Applying Carolyn Korsmeyer's framework. *Feminist Media Studies*, 20(3), 278-293.
- Korsmeyer, C. (2004). *Gender and aesthetics: An introduction*. New York: Routledge.
- Korsmeyer, C. (2016). *Feminist aesthetics* (M. Bagheri, Trans.). Tehran: Art Research Institute. [In Persian]
- Koyama, S. (1991). *The emergence of feminism in modern Japan*. Tokyo: Iwanami Shoten.
- Mackie, V. (2003). *Feminism in modern Japan: Citizenship, embodiment and sexuality*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Molony, B. (2000). Women's rights, feminism, and suffrage in Japan, 1870-1925. *Pacific Historical Review*, 69(4), 639-661.
- Moradi, S. (2015). The roots of feminism and its impact on contemporary philosophy. *Journal of Philosophical Research*, 4(2), 1-24. [In Persian]
- Moridi, A., & Taghizadegan, F. (2009). Women's painting: A comparative study of visual techniques in male and female painters. *Women in Development and Politics Journal*, 7(3), 110-127. [In Persian]
- Pakbaz, R. (2013). *Encyclopedia of art*. Tehran: Farhang-e Mo'aser. [In Persian]
- Wolf, J. (2007). *The beauty myth: How images of beauty are used against women*. Harper Perennial.
- Sylvester, K. (2020). The Female Monster: Feminist Interpretations of the Female Body in Japanese Manga. *Journal of Popular Culture*, 53(2), 145-162.
- Wolff, J. (2007). *An introduction to the philosophy of art* (M. Kamalzadeh, Trans.). Tehran: Qoqnoos. [In Persian]
- Yance, N., Adelzadeh, S., & Pashaei Fakhri, S. (2019). Reflections of feminist thought and aesthetics in the creation of artistic and literary works. *Women's Cultural Studies Quarterly*, 6(1), 83-101. [In Persian]
- Uno, K. (1993). Passionate women and passive men: Gender and modernization in Japan. In G. Bernstein (Ed.), *Recreating Japanese women, 1600-1945* (pp. 1-25). Berkeley: University of California Press.

مقدمه و بیان مسأله

پوستریکی از شاخه‌های هنر گرافیک است که از زمان‌های دور تا به امروز برای اطلاع‌رسانی، تبلیغات و پیام‌های فرهنگی مورد استفاده قرار گرفته است. در طول سال‌ها و در دوره‌های تاریخی در جوامع مختلف، این هنر دستخوش تغییراتی شده است، اما نه تنها از اهمیت آن در عرصه گرافیک کاسته نشده، بلکه در عرصه‌های مختلف رسانه‌ای رشد بسیاری کرده است. معمولاً پوستر حاوی تصویر و متنی است که ایده یا اطلاعاتی را به جامعه منتقل می‌کند، بنابراین پوستر را می‌توان نمونه‌ای کامل و مدرن از نقاشی دوره‌های مختلف تاریخی دانست که با بررسی و مطالعه بر روی آن می‌توان اطلاعاتی درباره‌ی دوره تاریخی، وضعیت سیاسی، هنرمندان و دیدگاه‌های جامعه در دوره‌های خاصی از تاریخ هنر گرافیک پیدا کرد.

کشور ژاپن یکی از کشورهایی است که در زمینه گرافیک به ویژه پوستر شهرت جهانی دارد، ضمن حفظ اصالت و هنر بومی خود و کشاندن طراحان مشهور به صحنه بین‌المللی، نظر پژوهشگران را به خود اختصاص داده است. هنرمندان معاصر ژاپنی رسماً مکتب پوستر مدرن ژاپنی را ایجاد کردند، از جمله هنرمندان این دوره می‌توان به تاناکا ایکو، فوکودا شیگئو، ناکامورا ماکوتو، آزو کیاشی، یوکودو تادانوری، کازوماسا ناگای، کاتسوی میتسوئو اشاره کرد. این هنرمندان با تکیه بر سنت هنر پوستر ژاپنی و آمیختن آن با هنر پوستر غربی، راه را برای هم‌تایان خود و نسل‌های آینده هموار کردند و نمونه‌های ارزشمندی را برای تحصیل در مدارس پوستر سازی ژاپن از دهه ۱۹۴۰ تا اواخر دهه ۹۰ به ارمغان آوردند؛ بنابراین این بازه‌ی زمانی نزدیک به جنبش فمینیستی و روند تأسیس این جنبش است که از دهه ۷۰ شروع شده است.

وقتی سنت‌ها و فرهنگ باستانی ژاپن و تأثیر مستقیم

این سنت‌ها بر آثار تجسمی و خلق پوستر توسط هنرمندان ژاپنی را در نظر بگیریم، می‌توان این آثار را توسط کارولین کورسمایر مورد تحلیل قرارداد چراکه فرهنگ، سنت و جامعه در ارائه کارولین کورسمایر از اهمیت بالایی برخوردار است. او قواعد زیبایی‌شناسی فمینیستی را به گونه‌ای نشان می‌دهد که گروه هنرهای زیبا یکی از کانون‌های مهم در حوزه‌ی پژوهشگران فمینیست تلقی می‌شود و تمامی نظریات ما را از هنر، آن‌گونه که می‌شناختیم تغییر می‌دهد. غنی‌ترین آماج تاریخی نقادی‌های فمینیستی در حوزه‌ی فلسفه هنر، مفهوم هنر زیبا است که این مفهوم در آثار بصری مشهود است؛ از این رو با مطالعه تصاویر به کاررفته در پوسترهای نسل پنجم هنرمندان ژاپنی، یکی از مهم‌ترین نسل‌های تاریخ هنر گرافیک ژاپن و جهان، می‌توان به اطلاعات ارزشمندی در جهات مختلف در حوزه‌ی گرافیک و فلسفه دست یافت. باین حال، در دنیای مدرن امروزی، تغییر درک نقش زن و مرد باعث شده است تا منتقدان از جمله کارولین کورسمایر به ارائه افکار و تحلیل‌های انتقادی از آثار هنری بپردازند. این شش ایده تأثیر هنرمندان مرد بر جامعه ژاپن را از نظر ایده‌ها و ساختارهای فکری و دیدگاه‌هایشان در مورد برابری جنسیتی و مسائل زنان به چالش می‌کشد و ارزیابی می‌کند؛ بنابراین با استفاده از نظرات کارولین کورسمایر در مورد آثار مدرن ژاپنی می‌توان اطلاعات مفیدی را در زمینه طراحی پوستر و زیبایی‌شناسی فمینیستی در آثار هنر شرقی و ژاپنی یافت.

مقولات زیبایی‌شناختی و نقد فمینیستی آن، شیوه‌ی عمل فمینیستی و مفهوم هنر، بدن در آثار و هنر و فلسفه، زیبایی‌شناسی و زندگی روزمره را مورد نقد قرار می‌دهد. لذا هدف این پژوهش نقد و تحلیل آثار پوستر گرافیک‌های معاصر ژاپنی از منظر زیبایی‌شناسی فمینیسم است.

مورد تحلیل قرار خواهد گرفت.

پیشینه‌ی پژوهش

در سال‌های اخیر، پژوهش‌های متعددی در حوزه‌ی فمینیسم و زیبایی‌شناسی در هنر انجام شده است، اما کمتر مطالعه‌ای به‌طور مشخص به تحلیل زیبایی‌شناسی فمینیستی در هنر گرافیک و پوستر به‌ویژه در بافت فرهنگی شرق آسیا پرداخته است. به‌عنوان نمونه، غفاری‌نسب و رفاهت (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان «چگونگی بازنمایی جایگاه زنان در موسیقی سنتی ایران در دهه ۱۳۶۰» به بررسی مفهوم زن در موسیقی ایرانی پرداختند و با رویکردی اجتماعی و زیبایی‌شناختی، آلبوم‌های موسیقی ساخته‌شده توسط زنان را تحلیل کردند. با این حال، این مطالعه به حوزه‌ی هنرهای تجسمی و گرافیک نپرداخته است.

یانس، عادل‌زاده و پاشایی فخری (۱۳۹۸) در مقاله‌ای با عنوان «انعکاس تفکرات و زیبایی‌شناسی فمینیستی در خلق آثار هنری و ادبی» به بررسی اندیشه‌های فمینیستی در آثار ادبی و هنری زنان ایرانی پرداخته‌اند، اما تمرکز اصلی آنان بر ادبیات بوده و هنر گرافیک یا پوستر در آن بررسی نشده است.

خان‌محمدی (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان «بررسی پوسترهای فرهنگی ژاپن در سه دهه اخیر» به تحلیل آثار گرافیکی هنرمندان ژاپنی پرداخته و ویژگی‌های بصری آثار را از منظر فرهنگی و زیباشناختی تحلیل کرده است، اما از دیدگاه فمینیستی استفاده‌ای نکرده است.

مرادی (۱۳۹۴) نیز با تمرکز بر «زمینه‌های شکل‌گیری فمینیسم و تأثیر آن در فلسفه‌ی معاصر» به بررسی سیر تاریخی فمینیسم در غرب و تأثیر آن در فلسفه پرداخته اما از تحلیل‌های هنری و زیباشناختی چشم‌پوشی کرده است. در همین راستا، افشارنیا (۱۳۹۳) با تمرکز بر کالیگرافی و تایپوگرافی در پوسترهای معاصر ژاپن و ایران، ارتباطات فرمی و فرهنگی را بررسی کرده، اما پژوهش وی فاقد تحلیل مفهومی بر اساس فمینیسم است.

مریدی و تقی‌زادگان (۱۳۸۸) در پژوهشی تطبیقی میان آثار نقاشی زنان و مردان به تحلیل سبک‌ها و شگردهای بصری پرداخته‌اند. این مطالعه هرچند با رویکرد فمینیستی به تحلیل آثار زنان هنرمند پرداخته، اما هنر پوستر را شامل نمی‌شود.

در این مقاله برآنیم دریابیم که چه انگاره‌های کلیشه‌ای جنسیتی در پوسترهای تولیدشده در ژاپن وجود دارد و طبق این آراء، حضور کلیشه‌های جنسیتی در پوسترها، چگونه موردنقد و پژوهش قرار می‌گیرند در سال‌های اخیر، مسائل فمینیستی توجه پژوهشگران و مردم را به خود جلب کرده است. موضوعات تحت عنوان زیبایی‌شناسی فمینیستی از طریق فلسفه، تاریخ، شیوه‌های هنری توسعه‌یافته و به‌طور مستقیم با فرهنگ و سنت آن جامعه در ارتباط است؛ اما تاکنون بیشترین توجه و تحقیق در آثار هنرمندان غربی بوده است و نقد زیبایی‌شناسی فمینیستی در آثار هنرمندان شرق صورت نگرفته است. بر این اساس پرسش اصلی پژوهش آن است که تفسیر تصاویر استفاده‌شده در پوسترهای گرافیکی معاصر ژاپن از دیدگاه فمینیسم چیست؟ و چگونه هنر ژاپن، از غرب الگوبرداری کرده و چگونه ابعاد مختلف این تأثیرات را منعکس کرده است؟ و همچنین چگونه الگوهای غربی در نوسازی جامعه مدنی ژاپن در دهه ۱۹۹۰ موجب گسترش حقوق زنان شده است؟

در این راستا به بررسی دیدگاه‌های شش‌گانه و تفسیری که در هنر شرق و ژاپن خواهند داشت، پرداخته‌شده است. همچنین جدولی از نتایج بررسی ارائه‌شده است. به‌طور کلی سعی شده است پارامترهای موجود در آثار به‌صورت دقیق در جداول مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرند و در انتهای پژوهش، به نتیجه‌گیری تحقیق و پاسخ به سؤالات پرداخته شده است.

روش تحقیق

این تحقیق توصیفی-تحلیلی است و از انواع تحقیقات کیفی محسوب می‌شود. در این پژوهش، پس از استخراج کردن چارچوب نظری زیبایی‌شناسی فمینیسم، آراء کربولین کورسمایر استخراج و تحلیل خواهد شد و با توجه به این آراء، نظریات در حیطه‌ی تحلیل بصری در آثار پوستر هنرمندان نسل پنجم گرافیک ژاپن مورد بررسی قرار خواهند گرفت؛ بنابراین ماهیت هنر پوستر سازی ژاپن و تفاوت‌های بنیادی فرهنگی هنری و فکری زیبایی‌شناسی فمینیسم شرق و ژاپن در بررسی این آثار، شناخته خواهد شد. علاوه بر این نتایج حاصل از پژوهش به فهم ما در ارتباط با دیدگاه زیبایی‌شناسی فمینیستی هنرمندان مرد و برخورد آنان با این جنبش و نگرش فمینیسم در آثارشان

از سوی دیگر، عبدی (۱۳۸۷) در مقاله‌ی «بررسی مکتب پوسترسازی ژاپن» به تحلیل سبک‌شناختی و تاریخی پوستر در ژاپن قبل و بعد از جنگ جهانی دوم پرداخته است، اما چارچوب نظری فمینیسم را در تحلیل آثار لحاظ نکرده است.

در حوزه‌ی منابع بین‌المللی، سیلوستر (Sylves-ter, 2020) در مقاله‌ای با عنوان The Female Monster به بازنمایی بدن زنان در مانگا‌های ژاپنی با رویکرد فمینیستی پرداخته، اما به هنرگرافیک یا پوستر اشاره‌ای نکرده است. کیت و واه من (Kate & Wah Man, 2020) در پژوهش خود با عنوان "زیبایی‌شناسی فمینیستی در چین" با تکیه بر نظریه‌ی شش‌گانه‌ی زیبایی‌شناسی فمینیستی از کورسمایر، به تحلیل آثار پوستره‌های چینی پرداخته‌اند و یافته‌های خود را با داده‌های کمی و کیفی ارائه کرده‌اند. از میان منابع نظری، کورسمایر (۱۳۹۵) به عنوان یکی از نظریه‌پردازان اصلی زیبایی‌شناسی فمینیستی، چارچوب‌هایی مفهومی برای بررسی هنر از منظر جنسیت ارائه داده است. این رویکرد، به تحلیل تفاوت‌های جنسیتی در ارزش‌گذاری هنری و فهم زیبایی‌شناختی می‌پردازد.

در مجموع، پژوهش‌های یادشده هرکدام بخشی از ابعاد مورد نظر این مقاله را پوشش داده‌اند، اما پژوهشی که به‌طور مستقیم به زیبایی‌شناسی فمینیستی در پوستره‌های معاصر شرق آسیا بپردازد، انجام نشده و همین مسئله خلأ پژوهشی کنونی را نشان می‌دهد.

مبانی نظری

فمینیسم از ریشه‌ی لاتین femina به معنای زن گرفته شده و در زبان ژاپنی نیز با واژه‌ی feminizumu شناخته می‌شود که برگرفته از زبان‌های غربی است (Koyama, 1991). اصطلاح «فمینیسم» در سطح جهانی اغلب به موج دوم فمینیست‌ها در دهه‌ی ۱۹۶۰ تا اواخر دهه‌ی ۱۹۸۰ اطلاق می‌شود. پس از آن، هنرمندان و متفکرانی که در دوره‌های بعدی فعالیت داشتند به عنوان «پسافمینیست» شناخته شدند. البته این اصطلاحات همواره به معنای تاریخی دقیق خود به کار نمی‌روند و امروزه نیز تمامی افرادی که در راستای حقوق زنان فعالیت می‌کنند، صرف نظر از جنسیت، فمینیست تلقی می‌شوند (کورسمایر، ۱۳۹۵: ۱۸). در ژاپن، شرایط فعالیت‌های فمینیستی تفاوت‌های

بازری با غرب داشته است. با وجود الگوبرداری ساختارهای سیاسی و مدنی از غرب، فمینیسم در این کشور با تأخیر و موانعی همراه شد. جنگ جهانی دوم و همچنین بازنمایی منفی رسانه‌های محافظه‌کار از فمینیسم در دهه‌های نخست، از مهم‌ترین عوامل این تأخیر بودند (Uno, 1993). رسانه‌های ژاپنی در آن دوران اغلب فمینیسم را امری نابه‌جا و بی‌ارزش جلوه می‌دادند، به‌ویژه در جامعه‌ای که با مردسالاری ساختاریافته همراه بود.

با این وجود، ریشه‌های جنبش فمینیستی در ژاپن را می‌توان به دوره‌ی میجی (۱۸۶۸-۱۹۱۲) بازگرداند. این دوره که به‌عنوان عصر مدرن‌سازی ژاپن شناخته می‌شود، شاهد شکل‌گیری اعتراضات اولیه زنان به نابرابری‌های اجتماعی و جنسیتی بود. یکی از خواسته‌های اصلی زنان در این دوره، حق مشارکت سیاسی و اجتماعی برابر بود. در این دوران، نظریه‌های فمینیستی مانند فمینیسم لیبرال، رادیکال و سوسیالیستی نیز به تدریج وارد فضای روشنفکری ژاپن شدند و مقبولیت یافتند (Mackie, 2003).

مردسالاری در ژاپن پیشینه‌ای تاریخی دارد؛ از اواخر قرن دوازدهم، با به قدرت رسیدن دولت نظامی در کاماکورا و حمایت سامورایی‌ها، زنان به تدریج از عرصه‌های اجتماعی کنار گذاشته شدند. این روند موجب بازتاب دیدگاه‌های مردسالارانه در هنرهای همچون نقاشی و مجسمه‌سازی شد، به‌گونه‌ای که واقع‌گرایی بصری این هنرها نیز مملو از بازنمایی مردانه بود (پاکباز، ۱۳۹۲). وظایف زنان به فضای خانه محدود شد و ایفای نقش همسر و مادر به‌عنوان هویت اصلی آنان تثبیت شد.

با این حال، از دوره میجی به بعد، زنان آگاه‌تری پا به عرصه گذاشتند. کیشیدا توشیکو از جمله نخستین زنانی بود که در سال ۱۸۸۳ با ایراد سخنرانی معروف خود با عنوان «دختران در جعبه نگهداری می‌شوند» تلاش کرد تا ذهن جامعه را نسبت به محدودیت‌های تحمیلی بر زنان تغییر دهد. در این سخنرانی، وی دختران را به اشیایی درون جعبه تشبیه کرد که تنها برای حفظ امنیت، از مشارکت اجتماعی محروم شده‌اند (Anderson, 2006). این سخنرانی باعث جلب توجه گسترده افکار عمومی شد، اما در نهایت با فشارهای دولت، به دستگیری و محدودسازی بیشتر فعالیت‌های او منجر شد.

در سال ۱۹۱۹، انجمن زنان جدید ژاپن توسط فعالانی چون ای‌چیکاوا فوسای، اوکو میئه‌او و رایچیو هیراتسوکا

زیبایی‌شناسی فمینیسم کرولین کورسمایر مراجعه شده است. این شش بخش شامل موارد زیر است:

۱. هنر و هنرمند در پس‌زمینه‌ی تاریخ

۲. خلاقیت و نبوغ

۳. مقولات زیبایی‌شناختی و نقدهای فمینیستی

۴. شیوه عمل فمینیستی و مفهوم هنر

۵. بدن در هنر و فلسفه

۶. زیبایی‌شناسی و زندگی روزمره

اما خود پوستره‌های ژاپنی دارای ویژگی‌های تاریخی هستند که تا اکنون در بسیاری از آثارشان دیده شده است. این ویژگی‌ها همچون، ترکیب‌های مهیج، ترکیب‌های تصویری خالی است. باید به خاطر داشته باشیم که بیشتر پوسترها در فضاهای شهری قرار می‌گرفتند بنابراین آثار باید دارای ویژگی‌ای می‌بودند که در فضای شلوغ شهری نظر مخاطب را به سرعت جلب کند بنابراین زیبایی و نمایشی بودن پوسترها از ویژگی‌های مهم در سبک پوستره‌های ژاپنی است. شاخصه‌های پوستر ژاپنی که مورد بررسی قرار می‌گیرد عبارت است از:

- سنت تصویری بی‌جین‌گا (تصاویر زنان زیبارو)

- تایپ و نوشته (ژاپنی و یا انگلیسی) طوماری و یا غربی

- فضای خالی و سادگی

- عناصر تزئینات بصری (سنتی و غیر سنتی)

- اشکال هندسی

- اندازه‌ی عناصر استفاده شده در پوستر (بزرگنمایی و یا

کوچک‌سازی)

- تکنیک اثر

در ادامه جدول زیر به نمونه موردی‌های هنرمندان انتخاب شده و آثار منتخب آنان می‌پردازیم. از هر هنرمند دو اثر به منظور تحلیل و بررسی در نظر گرفته شده است (جدول ۱).

تشکیل شد. این انجمن دو هدف اساسی را دنبال می‌کرد: نخست اصلاح قانون پلیس که زنان را از شرکت در احزاب سیاسی و اجتماعات ممنوع می‌کرد، و دوم تجدیدنظر در قوانین مدنی تبعیض‌آمیز علیه زنان، به‌ویژه در حوزه‌ی حقوق خانوادگی مانند طلاق (Molony, 2000: 647).

زیبایی‌شناسی فمینیستی و آراء کرولین کورسمایر

زیبایی‌شناسی از دوران افلاطون و ارسطو تا قرن هجدهم همواره بخشی از تأملات فلسفی بوده است. اما در قرن هجدهم، این مفهوم به عنوان شاخه‌ای مستقل از فلسفه مطرح شد و فیلسوفانی چون بومگارتن، کانت و شیلر بنیان‌های نظری آن را توسعه دادند (ولف، ۱۳۸۶: ۱۸).

زیبایی‌شناسی فمینیستی شاخه‌ای جدید از نظریه‌های هنر و زیبایی است که به بررسی تأثیر جنسیت در شکل‌گیری مفاهیم زیبایی و هنر می‌پردازد. کرولین کورسمایر از متفکران برجسته این حوزه معتقد است که زیبایی‌شناسی فمینیستی «مجموعه‌ای از چشم‌اندازها را برای پرسش از فرضیات فلسفی درباره هنر، هنرمند و ارزش زیبایی‌شناختی فراهم می‌کند» (کورسمایر، ۱۳۹۵: ۱۲). این دیدگاه‌ها تلاش می‌کنند تا نشان دهند چگونه نگاهی مردمحور بر داورها و تعاریف هنری سایه انداخته است. به‌طور خلاصه، زیبایی‌شناسی فمینیستی نه تنها ساختارهای ارزشی هنر را به نقد می‌کشد، بلکه از طریق تحلیل تجربه زیباشناختی زنان، تعاریف سنتی از هنر را بازسازی می‌کند (Battersby, 1989; Korsmeyer, 2004).

بحث و بررسی

برای شناخت بیشتر شاخصه‌های زیبایی‌شناسی فمینیسم به چارچوب دیدگاه نظری کرولین کورسمایر می‌پردازیم.

چارچوب ارائه زیبایی‌شناسی فمینیسم کورسمایر به شش بخش دارد. برای این دسته‌بندی به کتاب

جدول ۱. هنرمندان و آثار منتخب (منبع نگارندگان)

Table 1: Selected Artists and Works (Source: Authors)

هنرمندان	نام پوستر ۱	موضوع	نام پوستر ۲	موضوع
۱. تاناکا ایکو		بازی کانزی نوآ	پوستر نیهون بایو	تبلیغاتی، هنرهای نمایشی سنتی ژاپن
۲. فوکودا شیگتو		وهم گرابی	وهم گرابی	وهم گرابی، گالری توکیو ژاپن
۳. یوکوتا دانوری		پوشاک بامبی	فرهنگ های بعد از جنگ ژاپن	تبلیغاتی برند پوشاک
۴. ناکامورا ماکوتو		محصول آرایشی	محصول آرایشی	تبلیغاتی برند آرایشی شیدسئو

ضد جنگ	جنگ هیروشیمای		ضد جنگ	هیروشیمای		۵. آوازو کیوشی
شبکه و فناوری	آی پی آی		ذن آن و فناوری	ذن آن		۶. کانسویی میتسوئو
زیستی، باغ وحش	باغ وحش		زیستی	حقوق بشرو زندگی باهم		۸. ناگایی کازوماسا

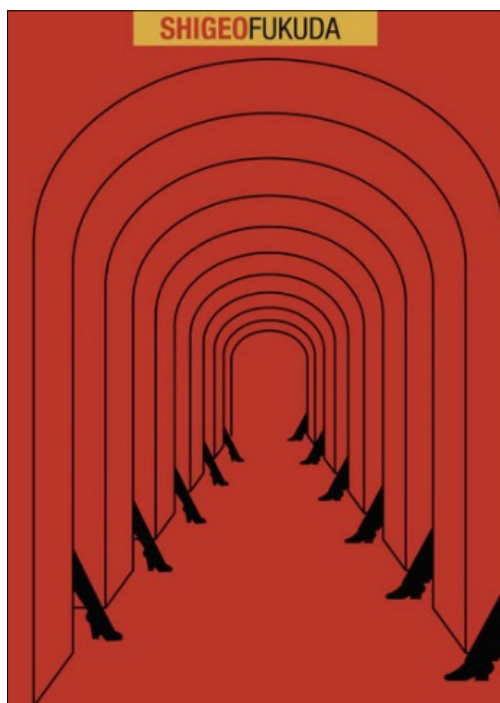
دادیم تا با حفظ اصول زیبایی‌شناسی فمینیسم، تحلیل و نقد دقیق‌تری از هنر پوستر سازی ژاپن به دست آید. در جدول زیر، ۶ ارائه کورسمایر و تحلیل و تعبیرهایی که در جداول فصل بعد در این چارچوب انجام شده است، گردآوری شده است (جدول ۲).

همان‌طور که اشاره شد، فیلسوفان زیبایی‌شناسی فمینیسم را در آثار هنرمندان غرب ارزیابی می‌کردند و تا به امروز آثار هنرمندان شرقی از این شاخه محروم مانده است؛ بنابراین بیشترین نظریات و اطلاعات مختص هنر غرب است. در نتیجه چارچوب نظری ارائه کرولین کورسمایر را به تعبیر و تحلیل از هنر شرق و هنر پوستر ژاپن تعبیر

جدول ۲ آراء شش گانه‌ی کرولین کورسمایر و تعبیر آن در جداول تحلیل هنر پوستر ژاپن (منبع نگارندگان)

Table 2: Carolyn Korsmeyer's Six Key Ideas and Their Application in the Analysis of Japanese Poster Art (Source: Authors)

آراء کرولین کورسمایر	تعبیر در تحلیل هنر پوستر ژاپن
۱. هنر و هنرمند در پس زمینه‌ی تاریخ	پس زمینه‌ی تاریخی هنر پوستر سازی ژاپن شامل تحلیل بی جین گاو لی اوت (طوماری/غربی) است که در تحلیل پوسترها آورده خواهد شد.
۲. خلاقیت و نبوغ	در جدول، با عنوان تحلیل خلاقیت به آن پرداخته شده است.
۳. مقولات زیبایی شناختی و نقدهای فمینیستی	تحلیل موضوعی در جداول، با شاخه‌ها و عنوان هایی همچون تحلیل رنگ، فرم، ترکیب بندی، تصاویر و ویژگی تصویری پرداخته شده است.
۴. شیوه عمل فمینیستی و مفهوم هنر	شیوه عمل فمینیستی در مفهوم هنر پوستر سازی ژاپن در تمامی جداول و جدول موضوع فصل بعد لحاظ شده است.
۵. بدن در هنر و فلسفه	تحلیل موضوعی با عنوان تحلیل تصاویر و بدن زنان در جداول آورده خواهد شد.
۶. زیبایی شناسی و زندگی روزمره	جدول تحلیل موضوع اثر و تحلیل زیبایی شناسی در تمامی جداول لحاظ خواهد شد.

تصویر ۱- فوکودا شیگئو (سال نامشخص)،
(منبع تصویر: ایتس نیتهات، IURL)

به عنوان مثال به تحلیل پوستر زیر از آثار فوکودا شیگئو با عنوان و هم‌گرایی^۲ می‌پردازیم، این پوستر از جمله پوسترهای مطرح است که در سبک و هم‌گرایی نیز طراحی شده است. کادر این پوستر عمودی است و ابعاد تقریبی ۷۵ در ۵۰ سانتی متر دارد. این اثر با تکنیک سیلک اسکرین طراحی شده است.

جدول ۳ جدول تحلیل پوستر (منبع: نگارندگان)
Table 3: Poster Analysis Table (Source: Authors)

تحلیل رنگ	رنگ (ها): قرمز، مشکی، زرد	هارمونی: دارد
	گرم/سرد: گرم	استفاده از رنگ در مفهوم جنسیتی: دارد
	کنتراست: دارد	تضاد رنگی مساوی: دارد
تحلیل فرم	فرم مدور: دارد	فرم مدرن: دارد
	فرم هندسی: دارد	فرم زنانگی: دارد
	فرم سنتی: ندارد	فرم مردانگی: دارد
تحلیل ترکیب بندی	سنتی/مدرن/تلفیقی: مدرن	مرکزی: دارد
	تقارن: دارد	تأکید: دارد
	غیرمتقارن: ندارد	حرکت: دارد
تحلیل تصاویر	تصویر زن/مرد/هردو: هر دو	استفاده یکسان از تصاویر مرد/زن: دارد
	نماد تصویری: دارد	ارتباط تصویر با موضوع: دارد
	مستقیم/غیرمستقیم: مستقیم	بافت: ندارد
تصاویر بدن زنان	برهنگی: ندارد	هدف برانگیختگی جنسی: ندارد
	حواس زیبایی شناختی: دارد	تصویر مختص به نژاد خاص: ندارد
	سوپرکتیویته جنسیتی: دارد	تأکید جنسیتی: دارد
تحلیل موضوع اثر	موضوع: و هم‌گرایی، مفهومی	موضوع مطلق به جنسیت: ندارد
	موضوع روزمرگی/خاص: خاص	موضوع سنتی، شرقی/غیر سنتی، غربی: هر دو
	تبلیغاتی/فرهنگی: فرهنگی	موضوع داخلی/بین‌المللی: هر دو
تحلیل خلاقیت	خلاقیت در عناصر کلیشه جنسیتی: دارد	خلاقیت هماهنگی رنگ با موضوع: دارد
	خلاقیت استفاده عناصر نژادپرستانه: دارد	خلاقیت استفاده از المان‌ها: دارد
	خلاقیت ارتباط موضوع با تصویر: دارد	خلاقیت در ترکیب بندی عناصر: دارد
تحلیل ویژگی تصویری هنر ژاپنی	سنت تصویری بی جین‌گا: ندارد	اشکال هندسی: دارد
	نوشته ژاپنی/انگلیسی: انگلیسی	بزرگنمایی، کوچک‌سازی: دارد
	لی اوت طوماری/غربی: غربی	تکنیک اثر: وهم‌نگاری-سیلک اسکرین
	تزئینات بصری (سنتی/غیر سنتی): ندارد	فضای خالی، سادگی: دارد

در جدول زیر به جمع‌بندی کلی از مجموع تحلیل‌های صورت گرفته بر روی آثار هنرمندان ژاپن، گردآوری شده است (جدول ۴).

جدول ۴ - جدول دستاورد بررسی زیبایی‌شناسی آثار (منبع: نگارندگان)

Table 4: Aesthetic Evaluation of Artworks (Source: Authors)

هنرمندان	هنر و هنرمند در پس‌زمینه تاریخی	خلاقیت و نبوغ	زیبایی‌شناختی، نقد فمینیستی	شیوه‌ی عمل فمینیستی	بدن در هنر و فلسفه
۱. تاناکا ایکو	در دواتر، ۷٪ از این شاخصه، استفاده شده است.	در دواتر، ۸۳٪ از این شاخصه، استفاده شده است.	در دواتر، ۸۸٫۳۳٪ از این شاخصه، استفاده شده است.	در دواتر، ۴۶٪ از این شاخصه، استفاده شده است.	در دواتر، ۳۳٪ از این شاخصه، استفاده شده است.
۲. فوکودا شیگئو	در دواتر، ۶۷٪ از این شاخصه، استفاده شده است.	در دواتر، ۱۰۰٪ از این شاخصه، استفاده شده است.	در دواتر، ۹۸٪ از این شاخصه، استفاده شده است.	در دواتر، ۱۰۰٪ از این شاخصه، استفاده شده است.	در دواتر، ۱۰۰٪ از این شاخصه، استفاده شده است.
۳. یوکو تادانوری	در دواتر، ۵۰٪ از این شاخصه، استفاده شده است.	در دواتر، ۹۱٫۶٪ از این شاخصه، استفاده شده است.	در دواتر، ۸۶٪ از این شاخصه، استفاده شده است.	در دواتر، ۴۶٪ از این شاخصه، استفاده شده است.	در دواتر، ۴۱٫۶٪ از این شاخصه، استفاده شده است.
۴. ناکاموراما کوتو	در دواتر، ۶۷٪ از این شاخصه، استفاده شده است.	در دواتر، ۸۳٪ از این شاخصه، استفاده شده است.	در دواتر، ۸۱٪ از این شاخصه، استفاده شده است.	در دواتر، ۴۶٪ از این شاخصه، استفاده شده است.	در دواتر، ۲۵٪ از این شاخصه، استفاده شده است.
۵. آوازو کیوشی	در دواتر، ۸۴٪ از این شاخصه، استفاده شده است.	در دواتر، ۹۱٫۶٪ از این شاخصه، استفاده شده است.	در دواتر، ۹۸٪ از این شاخصه، استفاده شده است.	در دواتر، ۹۸٪ از این شاخصه، استفاده شده است.	در دواتر، ۷۵٪ از این شاخصه، استفاده شده است.
۶. کاتسوی میتسوئو	در دواتر، ۶۷٪ از این شاخصه، استفاده شده است.	در دواتر، ۹۱٫۶٪ از این شاخصه، استفاده شده است.	در دواتر، ۹۸٪ از این شاخصه، استفاده شده است.	در دواتر، ۷۵٪ از این شاخصه، استفاده شده است.	در دواتر، ۷۵٪ از این شاخصه، استفاده شده است.
۸. ناگای کازوماسا	در دواتر، ۵۰٪ از این شاخصه، استفاده شده است.	در دواتر، ۷۵٪ از این شاخصه، استفاده شده است.	در دواتر، ۵۶٪ از این شاخصه، استفاده شده است.	در دواتر، ۸۳٪ از این شاخصه، استفاده شده است.	در دواتر، ۶۶٫۶٪ از این شاخصه، استفاده شده است.

نتیجه‌گیری

نسل گذشته را با نگاهی نو تحلیل کند. برای دستیابی به این تحلیل، پوسترهای هنرمندان معاصر ژاپن از دیدگاه کارولین کورسمایر، دیدگاه کارولین کورسمایر در قالب زیبایی‌شناسی خلاصه شده است و به دنبال آن ویژگی‌های هنر ژاپنی بیان شده است. از این رو با استفاده از تعبیری که می‌توان از حوزه پوستر ژاپنی در رابطه با اندیشه‌های کورسمایر گرفت، آثار مورد تحلیل قرار گرفته است. لازم به ذکر است که در ارزیابی آثار، نظر شخصی وجود نداشته است. در زیر سؤالاتی مربوط به بیان مسئله، پاسخ داده شده است و نتایج به دست آمده توضیح داده می‌شود.

همان‌طور که پیش‌تر اشاره شد، پوستریکی از شاخه‌های مهم در حوزه هنر گرافیک محسوب می‌شود که با مدرن شدن جوامع نه تنها اهمیت خود را از دست داده، بلکه در عرصه‌های جدید مخاطبان زیادی را به خود جذب کرده است. برای ماندگاری این شاخه در دنیای مدرن، باید پوسترها را آگاهانه‌تر مطالعه کرد زیرا در دنیای مدرن مسائلی مانند برابری زن و مرد، مسائل نژادپرستی، رعایت عدالت بسیار زیاد شده است. از این رو می‌توان با مطالعه آثار مطرح دنیا در مورد نتایج تحلیل آثار نظرات متفاوتی داشت، در این پژوهش سعی شده است تا آثار معروف

و تلاش‌های مستمری برای کسب حداقل حقوق انجام داده‌اند، اما جامعه ژاپن به برابری کامل در این زمینه دست نیافته است و گاهی صحبت درباره مسائل خاص زنان تابو است. در نتیجه، فمینیسم در برخی زمینه‌های فرهنگی و مدنی پیشرفت کرده است، اگرچه جامعه ژاپن در این زمینه به برابری کامل دست نیافته است.

تصاویری که در پوستره‌های هنرمندان معاصر گرافیک ژاپن استفاده شده‌اند از لحاظ زیبایی‌شناسی فمینیسم چه تفسیری دارند؟ اگرچه عنوان پژوهش بیان می‌کند که محور پژوهش «تحلیلی از تصاویر زنان» است، اما در تحلیل پوسترها به منظور حفظ برابری فمینیسم، تصاویر زن و مرد بحث شده است؛ زیرا جوهر فمینیسم برابری است نه برتری. بر اساس داده‌ها و نتایج به دست آمده از این تحقیق، آثار فوکودا شیگئو بر اساس چارچوب کارولین کورسمایر مناسب‌ترین است. به عبارت دیگر، استفاده یکسان از تصاویر زن و مرد، عدم استفاده از تصاویر زنان برای جذب مخاطب یا برانگیختگی جنسی و همین‌طور از سنت نادرست بیجینگا (استفاده از تصاویر زنان زیبا) پیروی نمی‌کند. از این‌رو در حوزه هنر مدرن، آثار او از نظر رویکرد و اجرا بالاترین درصد را دارد، همچنین در زمینه پایبندی به سنت تصویری و حتی سنت هنر ژاپنی، هنجارشکنی کرده و آثار خود را متفاوت نشان داده است. امتیازهای او در شاخصه‌های مهم فمینیستی بیش از ۶۰ درصد و تا ۱۰۰ درصد است.

آثار آوازو کیوشی نیز بخشی از مناسب‌ترین اجرا در چارچوب نظریات کارولین کورسمایر است. اولاً شکل، رنگ و ویژگی‌های زیبایی‌شناختی را در نظر گرفته است و ثانیاً در استفاده از تصاویر یکسان زن و مرد موفق بوده است. اگرچه آثار او در مقایسه با شیگئو سنتی‌تر است و ساده‌سازی چندانی در آثارش دیده نمی‌شود، اما آثار او را می‌توان جزو آثار موفقی دانست که به زیبایی‌شناسی فمینیستی پایبند بوده است.

طبق چارچوب نظری، آثار پوستری تاناکا ایکو کمترین امتیاز را در حوزه‌ی زیبایی‌شناسی فمینیستی دارد. اگرچه کار او دارای خلاقیت است، اما از نظر زیبایی‌شناسی فمینیستی چندان موفق عمل نکرده است. استفاده از سنت نقاشی بی‌جین‌گا در آثار او کاملاً مشهود است. شاید بتوان او را در زمره هنرمندان سنتی ژاپنی قرارداد که از مضامین ایده‌های مدرن‌تری استفاده نکردند.

با این سؤال، چگونه می‌توان دیدگاه‌های زیبایی‌شناختی فمینیستی کارولین کورسمایر را درباره تصاویر زنان توسط طراحان مرد معاصر در ژاپن تحلیل کرد؟ شروع کنیم. همان‌طور که گفته شد، کارولین کورسمایر یک محقق فمینیست آمریکایی بود که ایده‌ها و شاخص‌هایی را خارج از جغرافیا بیان می‌کرد؛ بنابراین لازم بود که شش ایده او درباره هنر پوستر ژاپنی تفسیر شود تا در تحلیل آثار پوستر هنرمندان شرقی به نتایج دقیقی دست یابیم. از این‌رو ویژگی‌های پوستر ژاپنی را در جداول ابتدا برای ایده و سپس زیبایی‌شناسی و در نهایت برای تحلیل آماده کرده‌ایم تا پوسترها به صورت کامل و دقیق مورد بررسی قرار گیرند.

آثار هنرمندان ژاپنی چگونه تحت تأثیر الگوهای غربی قرار گرفت و در خلق آثار و جامعه منعکس شد؟ اول از همه، شایان ذکر است که هنرمندان ژاپنی افرادی هستند که در قلب جامعه ژاپن قرار دارند، بنابراین آن‌ها می‌دانند که هر چیزی که از فرهنگ غربی وارد کشور آن‌ها می‌شود، ابتدا باید به صورت محلی ساخته شود. بدین جهت، با وجود اینکه از مدل‌ها و نظریه‌های اروپایی و آمریکایی استفاده می‌کنند، اما همان‌طور که در تحلیل آثار به دست آوردیم، بیش از ۵۰ درصد از عناصر فرهنگی کشور خود در کار خود استفاده کرده‌اند. این عناصر عبارت‌اند از رنگ، اشکال و فرم‌های شرقی، تزئینات، چیدمان و نوشتار طوماری و ژاپنی، ترکیب‌بندی کلی و بسط یا کاهش و گاهی از همه این عناصر استفاده می‌شود؛ بنابراین کار تولیدی آن‌ها محدود بومی‌سازی می‌شود و سپس در جامعه منعکس شده است.

الگوسازی‌های غربی در نوسازی جامعه مدنی در دوران معاصر چگونه به حقوق زنان تسری یافته است؟ جامعه ژاپن با وجود پیشرفت‌های فناوریانه، گامی روبه جلو در زمینه پیشرفت زنان و مسائل فمینیسم را نپذیرفته است. این بدان معنا است که رسانه‌ها در ابتدا این حرکات را بسیار مسخره می‌کردند و آن‌ها را عادات زنان غربی می‌دانستند. رواج پوشش منفی رسانه‌ای در جامعه باعث شده است تا زنانی که آسیب دیده‌اند و حقوقشان تضییع شده است نتوانند اعتراض کنند زیرا جامعه آن‌ها را منفی می‌بیند و شاید حتی خانواده آن‌ها را طرد کند. از این‌رو هنرمندان توجه چندانی به این موضوع نداشتند. با این حال، در طول سال‌ها، زنان به اتحادیه‌های بزرگ و کوچک پیوسته‌اند

هنرمندانی مانند یوکوتا دانوری، ناکوماراما کوتو، ناگای کازوماسو از جمله هنرمندانی هستند که امتیازات متوسط دریافت کردند؛ زیرا در برخی زمینه‌ها موفق هستند و در برخی شاخص‌ها عملکرد ضعیف‌تری داشته‌اند. با این حال، در برخی از آثار خود سنت بصری هنر پوستر ژاپنی را در نظر گرفتند و در برخی دیگر رویکردی متفاوت داشتند و گاه برای جلب توجه مخاطب از تصاویر زنان در آثار خود استفاده کرده‌اند.

پوستره‌های تولیدشده با تصاویر زنان برای کدام یک از تبلیغات بیشتر مورد استفاده قرار گرفته است؟ با توجه به جمع‌بندی داده‌ها می‌توان گفت که در پوستره‌های تبلیغاتی از لوازم آرایشی، لباس، نمایش‌های سنتی، تبلیغات آبجو و سیگار بیشتر استفاده شده است. با این حال، حتی در برخی از پوستره‌های فرهنگی، تصاویر زنانه دیده می‌شود، به عنوان مثال، پوستر محیط زیست کازوماسو ناگای حاوی تصاویر و عناصر زنانه است.

استفاده از تصاویر زنان در پوستره‌های هنرمندان معاصر گرافیک ژاپن برگرفته از الگوهای غربی است یا ریشه در فرهنگ و سنت بومی آنان دارد؟ در ژاپن باستان و قبل از آن، زنان نقش مهمی در اساطیرشان داشتند؛ اما پس از ورود سنت‌های چینی، ژاپن به سمت مردسالاری رفته و آرام آرام وارد سنت‌های ژاپن و جامعه این کشور شده است؛ بنابراین، خاستگاه اندیشه مردسالارانه را می‌توان از چین دانست. با گذشت سال‌ها رابطه این کشور با جامعه غربی تبلیغات نیز تحت تأثیر قرار گرفته است و استفاده از تصاویر زنان زیبا در تبلیغات غربی و اروپایی وارد این کشور شده است. اگرچه ژاپن در سنت بی‌جین‌گا از تصاویر زنان زیبا در نقاشی استفاده می‌کرد اما با آمدن مدل‌های غربی این سنت وارد هنر پوستر سازی شد؛ بنابراین، اگرچه در سنت ژاپنی است، اما این سنت از طریق خارجی‌ها وارد کشور شده است.

منابع و مآخذ

- افشارنیا، آ. (۱۳۹۳). درآمدی بر حضور کالیگرافی و تایپوگرافی در پوستره‌های معاصر ژاپن و ایران. فصلنامه‌ی هنر و گرافیک، ۳۱(۳)، ۳۱-۴۹.
- پاکباز، ر. (۱۳۹۲). دایرةالمعارف هنر. تهران: فرهنگ معاصر.
- عبدی، س. (۱۳۸۷). بررسی مکتب پوستر سازی ژاپن. فصلنامه‌ی گرافیک معاصر، ۲(۶)، ۴۵-۶۲.
- غفاری نسب، ن.، و رفاهت، م. (۱۳۹۸). چگونگی بازنمایی جایگاه زنان در موسیقی سنتی ایران در دهه‌ی ۱۳۶۰. فصلنامه‌ی مطالعات زنان، ۵(۲)، ۷۵-۹۲.
- کورسمایر، ک. (۱۳۹۵). زیبایی‌شناسی فمینیستی (م. باقری، مترجم). تهران: پژوهشکده هنر.
- مرادی، ش. (۱۳۹۴). زمینه‌های شکل‌گیری فمینیسم و تأثیر آن در فلسفه‌ی معاصر. مجله‌ی پژوهش‌های فلسفی، ۴(۲)، ۲۴-۱.
- مریدی، ع.، و تقی‌زادگان، ف. (۱۳۸۸). نقاشی زنان: مقایسه‌ی به‌کارگیری شگردهای بصری در نقاشی زنان و مردان. مجله‌ی زن در توسعه و سیاست، ۷(۳)، ۱۱۰-۱۲۷.
- ولف، ج. (۱۳۸۶). درآمدی بر فلسفه‌ی هنر (م. کمال‌زاده، مترجم). تهران: ققنوس.
- یانس، ن.، عادل‌زاده، س.، و پاشایی فخری، س. (۱۳۹۸). انعکاس تفکرات و زیبایی‌شناسی فمینیستی در خلق آثار هنری و ادبی. فصلنامه‌ی مطالعات فرهنگی زنان، ۶(۱)، ۸۳-۱۰۱.

منابع و مآخذ انگلیسی:

- Anderson, S. (2006). *A History of Feminism in Japan*. New York: Routledge.
- Battersby, C. (1989). *Gender and Genius: Towards a Feminist Aesthetics*. London: Women's Press.
- Kate, M., & Wah Man, T. (2020). Feminist Aesthetics in Chinese Poster Art: Applying Carolyn Korsmeyer's Framework. *Feminist Media Studies*, 20(3), 278-293.
- Korsmeyer, C. (2004). *Gender and Aesthetics: An Introduction*. New York: Routledge.
- Koyama, S. (1991). *The Emergence of Feminism in Modern Japan*. Tokyo: Iwanami Shoten.
- Mackie, V. (2003). *Feminism in Modern Japan: Citizenship, Embodiment and Sexuality*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Molony, B. (2000). Women's Rights, Feminism, and Suffrage in Japan, 1870-1925. *Pacific Historical Review*, 69(4), 639-661.
- Sylvester, K. (2020). The Female Monster: Feminist Interpretations of the Female Body in Japanese Manga. *Journal of Popular Culture*, 53(2), 145-162.
- Uno, K. (1993). Passionate Women and Passive Men: Gender and Modernization in Japan. In G. Bernstein (Ed.), *Recreating Japanese Women, 1600-1945* (pp. 1-25). Berkeley: University of California Press.
- Wolf, N. (2007). *The Beauty Myth: How Images of Beauty Are Used Against Women*. Harper Perennial.

پی‌نوشت‌ها

- 1- Carolyn Korsmeyer
- 2- Illusionism

©Authors, Published by Ferdows-e-honar journal. This is an open-access paper distributed under the CC BY (license <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

